

KRABAT

NOGET ER PÅ VEJ

24 FORTÆLLINGER OM NORDISK FOLKETRO

NOGET ER PÅ VEJ

24 FORTÆLLINGER OM NORDISK FOLKETRO

FORORD - Lene Vinther Andersen	11
ORMEGÅRDEN - Sinus Reuss	15
SKIFTING - Teddy Vork	37
DRAUGENS DØTRE - Thea Marie Munk Pedersen	51
BARE GRAVE - Nicoline Kjærsgaard Møller	65
NIS - Alexandra Vinther	79
HAR DU MØNT? - Rikke Havner Alrø	103
BORTLEDT - Thea Astrid	119
USYNLIG - Mette Engel-Holm	133
HESTEN AF VAND - Silja Bødker	147
DEN VILDE JAGT - Signe Fahl	165
GLEMSLENS SØ - Kat Lassen	177
FANTOMLYS - Helle Jakobsen	195
AQUA SAPIENS - Mariane Mide	219
HYLDEMOR - Maria Pilh Bengtsen	233
MAREN - Summer Ema	249
E. HØJ - Lars Ahn	265
MOD LYSET - Rasmus Vestergaard	281
LILLI-ROSE - Malene Fabricius Holm	293
LØFTET - Alexandra Vinther	307
MØRKERÆD - Andrias Andreasen	325
Æ KROCHMAND - Judith Annette Sølvkjær	339
KLOKKEDYBET 2.0 - Pernille Thorenfeldt	355
ALT VAR HVIDT - Gudrun Østergaard	379
MADE IN DENMARK - Barbara Beatrice Davidsen	389
OM FORFATTERNE	401

FORORD

Ved Lene Vinther Andersen

En aften var jeg på vej ud for at tømme kompostspanden i kompostbeholderen, som står bag et stykke hæk nede i bunden af haven. Det var blevet halvmørkt, men jeg kendte vejen ned ad græsstien temmelig godt, så jeg fortsatte. Lige da, jeg trådte ind bag hækken til kompostbeholderen, kunne jeg mærke, at min fod stødte på noget tungt, blødt - og uden tvivl levende. Jeg kiggede ned, men kunne ikke skelne, hvad jeg var stødt ind i. Jeg havde ikke mod på at famle videre i mørket og vendte om. På vej tilbage til huset overvejede jeg, hvad jeg havde mødt der i mørket. Måske naboens orange kat, som tit ligger og varmer sig i en bladbunke ved siden af kompostbeholderen? Nej, en kat ville nok være faret op, mjavet og løbet væk. Så var det snarere pindsvinet, som vi ofte har set tøffe rundt om aftenen. Eller hvad kunne det ellers have været?

Via mit arbejde som arkivar i Dansk Folkemindesamling på Det Kgl. Bibliotek har jeg læst mange gamle sagn om møder med overnaturlige væsener. Så jeg begyndte at fantasere om, hvilke historier sådan en oplevelse kunne have udviklet sig til, hvis jeg havde levet for fx 200 år siden: Var det en nisse, der lå og sov bag hækken? Eller en genganger, der engang var blevet begravet på det sted, og nu var ved at stige op af jorden? Eller en varuly, der lå på lur?

Når man læser de gamle sagn, fremtræder en hel parallelverden befolket af overnaturlige væsener. Ude i bakkerne boede bjergfolkene, og bønderne måtte være omhyggelige for ikke at pløje for tæt på deres høje, for så kom bjergmændene og hævnedes sig; fx ved at kaste sygdom over bøndernes husdyr. I menneskenes gårde boede nisserne, og i skovene levede ellefolkene. Mændene skulle passe på ikke at lade sig forføre af de smukke ellepiger med hule rygge. I havet boede havfruer, der kunne varsle storm og redde søfolk fra at drukne. Der var også

væsener, der sommetider kunne tage form som dyr, fx varulve og marer. Der var gengangere og spøgelser – og mange, mange andre forunderlige skikkelser, som mennesker har berettet om gennem generationer.

I alle tider og kulturer har mennesker søgt at forklare dagligdagens umiddelbart uforståelige oplevelser. Vi kan hente forklaringer i de store religioner som kristendommen og i naturvidenskaben, men vi kan også forsøge at forklare det uforklarlige ud fra mere uofficielle, folkelige forestillinger. Folketroen udgør ikke én sammenhængende helhed, men består af mange forskellige – og ofte indbyrdes modstridende – forestillinger om overnaturlige væsener, kræfter, ritualer og sammenhænge. Der opstår løbende nye fortællinger, mens andre går over i glemslen, når der ikke længere er nogen, der oplever dem som relevante at genfortælle. Mange af de gamle sagn, som engang blev fortalt mundtligt videre fra generation til generation, er heldigvis blevet skrevet ned, så vi kan få kendskab til dem i dag. De overnaturlige væsener i de gamle beretninger var ofte knyttet til naturen – skovene, vandet, bakkerne osv. Før i tiden boede de fleste mennesker på landet, og de var tættere på naturen og direkte afhængig af den, når de skulle skaffe mad, tøj mm. De tolkede lyde og bevægelser og forsøgte at tyde naturens tegn.

Det kan ikke afgøres, hvor meget af fortællingernes sagnverden, fortidens mennesker har troet på, var virkelig. Mens mange mennesker har været overbevist om forskellige væseners eksistens, har andre nok været mere skeptiske eller ligefrem afvisende. I dag er det begrænset hvor mange, der tror på eksistensen af varulve, bjergfolk og ellepiger. Men hvad med ånder og engle? Er det muligt at få kontakt med afdøde mennesker, og lever der mystiske væsener ude i rummet? Også i dag er der forskel på, hvad mennesker tror på. Hvor folketroen tidligere først og fremmest blev overleveret via mundtlig fortælling, bliver den i dag også spredt via internettet, podcasts, film, bøger og meget mere.

Folketroen tilbyder forskellige, alternative måder at forklare hændelser på. Mødet med alternative forklaringsmodeller kan ansprende mennesker til at sætte spørgsmålstegn ved de verdensanskuelser, der hersker i samtiden. Mon fremtidens generationer vil kigge tilbage på vores – til den tid forældede – antagelser og forklaringer og undre sig, fordi de har fået ny viden, vi ikke har i dag?

I folketroen kan man hente brændstof til fantasien. Den bog, du læser nu, skriver sig ind i en lang tradition for, at digtere og andre kunstnere har fundet inspiration i folketroen. Et kendt eksempel er H.C. Andersen, der skrev eventyret om *Den lille havfrue* i 1837. Det gav videre inspiration til den verdenskendte havfrueskulptur ved Langelinje fra 1913 og til Disneyfilmen af samme navn i 1989.

Det kan være en stærk og vigtig oplevelse i sig selv, når man møder noget, der opfattes overnaturligt. Men ofte får oplevelsen først rigtig mening, når den efterfølgende fortolkes. Det sker også, når de usædvanlige oplevelser genfortælles til andre mennesker. Vi beskriver og forklarer hændelserne, og tilhørerne kan hjælpe til med at tolke det skete. Det sker i samklang med vores verdensbillede og de måder, man plejer at forklare lignende fænomener i det fællesskab, vi er en del af. Mit eget møde med et ukendt væsen i baghaven tolkede jeg først ud fra mit eget verdenssyn, og derfor strejfede mine tanker først nabokatten og pindsvinet. Mine tanker faldt ikke – i hvert fald i første omgang – på fx rummænd eller vampyrer. I aftenmørket kunne jeg ikke orientere mig ordentligt, men jeg var dog på kendt og tryk grund. Min oplevelse havde måske været anderledes, hvis jeg været et ukendt sted. Eller hvis jeg lige havde set en krimi, sci-fi eller en gyserfilm, så jeg havde været i et andet tankespor. Vi tolker nemlig ud fra, hvilke sinstemninger, følelser, tid på døgnet og miljø vi er i, når vi oplever noget underligt.

Jeg tror faktisk, at det var et pindsvin, jeg mødte i haven – for jeg synes, at jeg svagt kunne skimte noget, der var pigget og sammenrullet. Jeg får det dog aldrig opklaret, men det gør jo ikke oplevelsen – eller tolkningsmulighederne – mindre spændende.

OM FORFATTERNE

Sinus Reuss (f. 1973) debuterede med novellen *Er det bare mig?* i juli 2021 og en måned senere med bogen *Intet at skjule*. I den kommende tid er flere noveller samt en roman på vej.

"Jeg elsker den danske folketro og tænkte, jeg ville skrive om gravsoen eller helbesten, fordi de er så uhyggelige. Men da jeg læste op på folkeloren, opstod den historie, som det endte med -- et nok noget mere ukendt hjørne af folketroen: hultræet/kludetræet."

www.szkskole.wixsite.com/sinusreuss

Teddy Vork (f. 1977). Cand. mag i engelsk, litteraturvidenskab og skrivekunst. Debuterede i 2008 med novellesamlingen *Hvor skyggen falder*. Har siden udgivet flere romaner og novellesamlinger, primært gys. Seneste udgivelse er romanen *Mulm*, som vandt prisen for årets horrorudgivelse i Danmark (2020).

"Det overnaturlige væsen i min fortælling er en skifting. En skabning, jeg altid har fundet interessant, fordi den ligner noget menneskeligt - endda den sødeste og mest harmløse udgave af et menneske, da det er et barn - men den er i virkeligheden noget uhyrligt, som skjuler sig i vores midte. I min fortælling synes jeg dog, at det tyder på, at det ikke er skiftingen, der er det skræmmende, men vi menneskers overbevisninger om verden."

Thea Marie Munk Pedersen (f. 1985) debuterer i denne antologi med sin novelle *Draugens Døtre*.
"De mørke og dystre elementer i den gamle folketro fascinerer mig, og her er draugen uden sammenligning en skabning, der bringer uhygge og død med sig ..."

Nicoline Kjærsgaard Møller (f. 1992) har skrevet *Bare grave*, der er én ud af tre noveller, hun debuterer med i 2021. Hun er uddannet folkeskolelærer, men arbejder i en spilbutik, mens hun skriver på sin første fantasyroman. *"Jeg har altid været fascineret af monstre, så da jeg faldt over gravsoen i min research af væsner fra den danske folketro, var jeg ikke i tvivl. Et paranormalt dræbersvin? Selvfølgelig skulle gravsoen vækkes til live."*

Instagram - @nicolinemoeller_forfatter

Alexandra Vinther (f. 1980) er ved at få udgivet fantasyromanen *Skabnekortene*. Historie, flyvning og de fantastiske genrer ligger hendes hjerte nært. *"Jeg har valgt at skrive om nissen, fordi jeg gerne vil vise en anden version af ham end den hyggelige julenisse. I Nis møder I nissen som vætte og en gårds skytsånd, og sådan en skal man ikke spøge med."* *"I Løftet skriver jeg om valravnen, fordi den er et væsen fra folketroen, der alt for sjældent skrives om. For mig er den en spændende formskifter – og så kan den jo flyve!"*

Instagram - @forfatteralexandravinther

Rikke Havner Alrø debuterede med romanen *Stormtid* i september 2021. Hun skriver primært fantasy til unge og voksne. *"Novellen Har du Mønt handler om lygtemænd. Det er en myte, der altid har fascineret mig, fordi den synes at have hjemme i selve det danske landskab med moser og skove. Angsten for at forsvinde i mørket ligger dybt i mange af os, og det kan jeg selv relatere til. Derfor valgte jeg at skrive om lygtemænd."*

Instagram - @r.alroforfatter

Thea Astrid (f. 1989) debuterede med fantasybogen *Langt væk fra Asgård* i 2020. Bogen er første del af en trilogi. Thea skriver udelukkende bøger med udgangspunkt i mytologier, myter og folkesagn.

”Folketro og psykisk mishandling er opskriften på min novelle. Jeg har valgt at skrive om det lidt ukendte sagnvæsen huldre, der lever i skjul.

Navnet betyder da også den skjulte/skjult. Netop myten om huldre går rigtig godt i spænd med novellens overordnede tema - nemlig fænomenet gaslighting; psykisk mishandling, der foregår i det skjulte og har til formål at nedbryde offeret.”

Instagram - @thea.astrid.fynbo

Mette Engel-Holm (f. 1977) debuterer med novellen

Usynlig i denne antologi. I 2022 udkommer hendes første roman.

”Jeg havde et ønske om at grave lidt dybere ned i den del af folketroen, der ikke er så synlig længere. Derfor faldt mit valg på gård- og skabnetræerne. Særligt den, efter sigende sandfærdige fortællingen, om egetræet Paraphyen, der bragte stor ulykke over en gårdejer og hans familie, gav mig ideen til min egen historie.”

Instagram - @fab_holmbooks

Silja Bødker (f. 1951) debuterede i 1985 med børnebogen *Buksevand* på Forlaget Sesam. Siden har hun udgivet en stribe bøger for især unge, men hendes seneste to udgivelser er for voksne.

”Jeg elsker at skrive bøger for unge, da jeg her kan bruge min fantasi og lade alt ske, næsten. Mine bøger spænder fra historiske bøger til science fiction, fantasy og ikke mindst bøger om mobning. Jeg har valgt at skrive om åmanden i Hesten af vand, fordi jeg har Odense Å i mig fra min barndom - sikkert på grund af en meget ubehagelig oplevelse. Men nu busker jeg Havbesten, åens brune, langsomt strømmende vand og så bliver jeg guidet af min fantasi.”

Signe Fahl – forfatteren til *Hels Rejse* og serien *Tågespind*,

som blander mytologi, folkesagn og historie.

"Jeg er vild med folkesagn og historie. Jeg er også vild med mine unger, hvoraf den ene kører cross, så denne novelle blev en kombination af disse."

Instagram - @fablsigne

Kat Lassen (f. 1976) debuterede med fantasybøgerne *Livets Port 1 + 2* i 2013.

Siden har hun skrevet flere bøger til både børn og unge.

"Hver morgen, når kører jeg forbi Glumsø sø, er der næsten altid en glinsende til tider næsten glimtende tåge, som spredt sig fra søen og langt ud over de omkringliggende marker. Mine børn ville højst sandsynlig blive skuffede, hvis jeg en dag ikke udbryder mit sædvanlige: 'Se, nu brygger mosekønen og indhyller det hele i et magisk slør'.

Jeg elsker også at gå rundt om søen og har gjort det i mange år. Sivene, badebroen og hele mystikken, som naturen omkring søen giver mig, får mig ofte til at digte og finde på til mine bøger. Så, da Forlaget Krabat søsatte denne antologi om folkløse, var det en selvfølge for mig at ære dette sted. Og hvorfor så ikke bringe mosekønen og lyttemanden til live i søen, så der kom mere substans under min daglige kommentar til mine børn:

'Se, nu brygger mosekønen ...'."

Instagram - @katlassen

Helle Jakobsen (f. 1989) har altid haft et svagt punkt for fantasy og science

fiction til den lidt mørke side. Hun er bl.a. med i forfattergrupperne

bag gyserantologierne *Mørkets Gerninger* og *Mørkets gerninger går igen* fra

Forlaget Petunia, samt science fiction-antologien

Årlige Uploads 2021 fra forlaget Ildanach.

"Ideen til Fantomlys kom efter en tur til beksemuseet Hex! i Ribe, hvor min bedste veninde

og jeg ledte hele museumsbutikken igennem efter Heksehammeren. Vi har altid haft en fælles interesse for historie og folketro, og i vores unge dage samlede vi på alt hekserelateret. Derfor gav det mening for mig at skrive om en pige, der tror fuldt og fast på finurlige væsners eksistens, samler på gamle sagn og elsker biblioteksbøger.”

Mariane Mide (f. 1987) har gennem det sidste halve år fået optaget en række noveller i forskellige antologier.

Drømmen er at udkomme med en roman inden længe.

”På kryds og tværs af Danmark løber åer og bække, og vi dør lige så meget som vores mobiltelefoner, hvis vi bliver holdt under vand. Åmanden er måske gået i glemmebogen, men vi har stadig brug for at respektere vandet.”

www.marianemide.com

Maria Pilh Bengtsen (f. 1993) har en kandidatgrad i jura og arbejder til daglig som advokat. Maria debuterede i 2020 med novellen *Stilbed* i antologien *Mørkets gerninger går igen* fra Forlaget Petunia og har derudover bidraget med novellen

Knappen til SFC’s antologi *Komplekskuller*.

”Valget faldt på hyldetræet, da det fascinerede mig, hvordan man i folketroen tillagde træet mange gode og dårlige egenskaber. Ånden i træet var husets beskytter, men det gik helt galt, hvis træet ikke blev respekteret. Min historie handler om sådan et hyldetræ.”

Instagram - @mariapilh Bengtsen _forfatter

Summer Ema er forfatter til teenserien *Cool Nok*, der udkommer i 2021.

”Jeg har skrevet om Natheksen og fænomenet søvnparalyse, fordi mareridt er et signal

fra underbevidstheden om, at man ikke har det godt. Kroppen og sindet er stresset, og det er vigtigt for mig at gøre opmærksom på, at man skal lytte til de signaler, kroppen og underbevidstheden sender os – især når vi sover.”

Instagram - @summer__ema

Lars Ahn (f. 1973) har medvirket i over 30 antologier, og hans seneste novellesamling blev kåret til Årets Danske Horrordugivelse 2017.

”Idéen bag E. Høj var at forestille sig, hvordan en ellepige ville klare sig i den moderne verden, men brikkerne faldt først på plads, da jeg besluttede at gøre hende til en slags hemmelig agent/lejemorder.”

www.larsahn.dk

Rasmus Vestergaard (f. 1993) debuterer med novellen *Mod huset* i 2021.

”Jeg er fascineret af grænserne for videnskabens målemetoder. Hvor viden, tro og tvivl overlapper. Hvor vi mennesker bliver nødt til at spørge os selv, om der er mere - eller måske mindre, mellem himmel og jord!”

www.rasmusvestergaard.com

Malene Fabricius Holm (f. 1984) debuterede med novellen

Under den store eg i 2021. I 2022 udkommer hendes første roman.

”Folkesagn om skiftninger inspirerede mig til at skrive historien om en vandaliserende troldeunge i en menneskefamilie og forskelsbehandling mellem søskende. For mig er trolde og dansk folketro uløseligt forbundet.”

www.facebook.com/forfattermalenefabriciusholm

Andrias Andreasen (f. 1977) debuterede med romanen *Lurian* i 2017. Siden har han medvirket i en række antologier til børn og voksne.

"Jeg har skrevet en novelle, der relaterer til mine barndomsminder på Færøerne, hvor jeg er vokset op. Jeg må have været omkring de 8-10 år dengang og kan tydeligt huske, hvor skræmmende det var at bevæge sig ud efter mørkets frembrud; om jeg så havde været på besøg hos venner eller fået te og kage hos bedstemor, så var det altid, som at træde ind i et svedigt mareridt, når jeg skulle vende hjem om aftenen, alene under den mørke himmel, og så løb jeg over hals og hoved med hjertet galoperende inde bag brystkassen. Min novelle handler om denne angst. Det at være bange for noget, som alene eksisterer i kraft af ens vildfarende fantasi. Og der blev sandelig formet mange skabninger dengang: trolde, hygemænd og andre umenneskelige skikkelser. Mørkeræd er inspireret af min egen fantasifulde rædsel, dengang jeg traskede omkring i bygden Selatrað på Færøerne i hvidbundede gummisko."

www.andriasandreasen.dk

Judith Annette Sølvkjær (f. 1985) debuterede med

Flugten fra sneglefarmen i 2016 og har siden skrevet flere børnebøger.

Æ Krochmand er hendes første novelle.

"Jeg mødte Krogmanden i Sønderjylland i min barndom. Min familie og jeg boede der kun nogle år, men historien om Krogmanden fulgte med ligegyldig hvor i landet, vi flyttede hen.

*Overalt i Danmark er der vand, så manden med den krumme krog,
der gemmer sig under overfladen, glemmer jeg aldrig."*

Pernille Thorenfeldt (f. 1971) debuterede med novellen *Blodrus* i antologien

Mørkets Gerninger går igen fra Forlaget Petunia i november 2020.

I marts 2021 udkom hendes første roman, børnekrimien

Slog nysgerrighed kattene ihjel? Forlaget Forårsbørn.

"Det siges, at Klokkedybet er det dybeste sted i Odense Å, hvor den ensomme å-mand bor.

Dette folkesagn, samt H. C. Andersens eventyr af samme navn, inspirerede mig til en nutidig fortælling om både søskendekærlighed og den første forelskelse.”

www.pernillethorenfeldt.dk

Gudrun Østergaard (f. 1965) debuterede med novellen *Den grønne jakke* i 2008. Hun har siden udgivet en lang række noveller og romaner for store børn og voksne. I 2018 fik hun Niels Klimprisen for steampunk-novellen

Krinoline og kedsomhed – eller historien om en rigtig kvinde.

”Mosekonebryg har altid været magisk og lidt skræmmende for mig. Som en rest af en gammel glemt kultur, der indimellem manifesterer sig for øjnene af os og minder os om, at vi stadig er de samme mennesker som dengang. Derfor fik jeg lyst til at se, hvad jeg kunne få ud af den hvide tåge i en novelle.”

www.gudrunoestergaard.com

Barbara Beatrice Davidsen (f.1992) debuterede med novellen *Sangfuglen* i 2020. Hun læser og skriver sig igennem tilværelsen og deler sine oplevelser med omverden under navnet HyggeLitt.

”Jeg har valgt at skrive om noget oldgammelt og hævngherrigt, der er vågnet fra en dyb søvn, for at udforske, hvordan naturen finder tilbage, når den er ude af balance.

Og så er der min forkærlighed for monstre, der bevæger sig i udkanten af dit synsfelt.”

http://hyggelitt.dk/

